

PALLAS ARMATA
A NEMES FÉRFI FEGYVERTÁRA

ÍRTA GIDEON ASHWELL, A KIRÁLYI CAMEBRIGDE EGYETEM TAGJA

ÁTÍRTA: J. MARK BERTRAND ÉS STEPHEN HAND

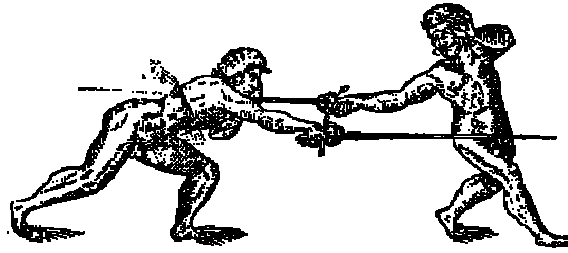
FORDÍTOTTA: RÁBAI ORSOLYA

I. KÖNYV

PARS PRIOR:

Az első könyvnek első része;

*Magába foglalja, hogyan forgassa
egy jobbkezes férfi jobbkezes férfi ellenében
az egyedüli Rapiert*

PALLAS ARMATA
THE GENTLEMAN'S ARMORY

WRITTEN BY GIDEON ASHWELL, A FELLOW OF THE ROYAL ACADEMY OF
CAMEBRIGDE

TRANSCRIPTION: J. MARK BERTRAND ÉS STEPHEN HAND

HUNGARIAN TRANSLATION BY: RÁBAI ORSOLYA

Book I

PARS PRIOR:

The first part of the first Book;

*Containing how a Right-handed man is
to play against a Right-handed man
at single Rapier*

I. Fejezet

*Azon dolgokról, melyeket ismerni kell
mielőtt magára a tárgyra rátérnénk.*

Mindenek előtt tudnunk szükséges, hogy a Rapier két részre van osztva, név szerint Primre (Prime) és Szekundra (Secunde). (1)

A Primet a markolattól a Rapier közepéig mérik, és lévén a legerősebb rész, következésképp egyedül szúrások vagy kitöréseknek háritására használatos. (2)

A Szekundot a Rapier közepétől a hegyéig veszik, és lévén a Rapier leggyengébbje, egyedül csupán támadásra vagy szúrás céljából használatos. (3)

A test elhelyezkedését és tartását és az ellenfeled felé irányozott szúrásaid illetően, figyeld meg velem az itt következő szabályokat. (4)

Rapierodat hajlított karral tartsd, hogy a Rapierod hegye hosszirányban könyöködnek legyen alárendelve. (5)

A bal kezed bal szemed fölött tartsd, hogy hirtelen szúrás ellenébe helyezhesd, amellet esetlegesen mindkét szemed elé vihető legyen. (6)

Egyedül jobb oldalad mutasd, mivel ha te is fontolóra veszed, csakis előnyösnek fogod találni magad számára mikor ragaszkodsz a védelmedhez, mivel vajmi nehéz lesz ellenfeled számára, hogy lecsapjon, meg kell vallanom, azonban ha támadni szándékozod ellenfeled, az kevés előnnyel jár vagy semennyivel, mert mindenek előtt, szúrásod nem tudod oly erővel véghezvinni, mikor összességében fél testtel állasz, mint mikor mutatsz valamelyest mellkasodból, és utána emellet, mikor szúrást intézel ellenfeled felé jobb lábaddal feléje lépve fél testtel fogsz állani, és akkor ha irányba vette mellkasod azon részét, amit mutattál, el fogja mulasztani, ha nem cselekszel mást, mint szúrásának közeledtével ugyanazon pillanatban szúrsz, emiatt minden megfontolt Tanító és józan ítéletű Mesternek ezt szabadon kell hagynia Tanítványaira (Scholar), lévén olyan dolog, mely nem nagy pillanat dolga. (7)

Bal lábadd legyen kissé hajlított, és jobb lábadd szintúgy, azonban összességében ne annyira, mint bal lábadd, amelyre tested összes súlyának nehezednie kell. (8)

Chapter I

*Treateth of things that must be known
before we proceed to the subject itself.*

First of all we are to know that the Rapier is divided into two parts, namely into the Prime and the Secunde. (1)

The Prime is measured from the Hilt to the midst of the Rapier, and being the strongest part, is consequently to be made only use of in putting by thrusts or blows. (2)

The Secunde is taken from the midst of the Rapier to the point, and being the weakest of the Rapier is therefore only to be used in offending or making of thrusts. (3)

As for the posture or the carriage of the body and for making of thy thrusts at thine adversary, observe with me these rules following. (4)

Thy Rapier thou must hold with a bended arm, so that the point of thy Rapier be lineally answerable to thine elbow. (5)

Thy left hand thou art to hold over thy left eye to put by a sudden thrust withal which by chance at either of thine eyes might be directed. (6)

Thou art only to show thy right side, yet if thou dost consider with theyself, then wilt thou find it only advantageous to thee when thou standest upon thy defense, for it will be something hard for thine adversary to hit thee I must needs confess, but if thou meanest to offend thine adversary it is a small advantage or none at all, for first of all, thy thrust thou canst not make with such a force when thou standest altogether with a half body, as when thou showest something of they breast, and then besides, when thou makest a thrust at thine adversary stepping forwards with thy right leg towards him thou comest to stand with a half body, and then if he did aim at that part of thy breast which thou didst show he will miss it, if thou dost but thrust at the selfsame instant his thrust approacheth, therefore every discreet Teacher and judicious Master ought to leave that free to his Scholars, being that it is a thing of no great moment. (7)

Thy left leg must be something bended, and thy right leg too, but not altogether so much as thy left leg, upon which all the weight of thy body must lie. (8)

A lábaidat ne helyezd messze egymástól, így bármely alkalmakkor véghez vihetsz hosszú szúrást, és helyezd őket úgy, mint egy fölfele néző nagy római L vagy épp hátrafelé fordítva, épp, mint a táncban, oly módon hogy a nagyobb erő a bal combodban legyen, hogy tested hirtelen vonhasd vissza miután véghezvitted a szúrásod. (9)

Mikor egy szúrást akarsz véghezvinni, nyújtsd ki jobb karod és jobb lábaddal lépj előre és engedd, hogy mindkettő együtt haladjon ugyanazon időben és mikor jobb lábaddal előre léptél, amellet ne mozdítsd bal lábad; tested teljes súlyának jobb combodra kell nehezednie, s mihelyst véghezvitted a szúrásod, azonnal vond tested vissza ismételtén, oly módon hogy tested súlya újra bal combodra nehezedjen. (ahogyan szúrásod megkezdése előtt is), jobb lábadat nem visszavonva, amellyel korábban előre léptél, viszont, aközben, hogy lekötöd őt szúrásod követően, mozdítsd egy kissé és megint bal lábadat jobb lábad irányába, és mindezt a célból, hogy ellenfeledet szúrásoddal helyben érhesd, mihelyst alkalom adódik. (10)

Szúrásodat ellenfeled Rapierjához közel kell véghezvinned, akár csak tüzet akarnál csiholni fegyveréből, amit ha nem cselekszel, mindkettőtök megsebesül, ha egyikőtöknek sincs ügyessége; ha egyikőtöknek csupán ügyessége van, és senki nincs, ki erre felfigyeljen, akkor az csupán veszélyben lesz, hogy ellenfelének Rapirjához nem szúrt közel. (11)

Habár ez nem minden, hasonló módon, a Secunde-hoz vagyis a Rapier leggyengébb részéhez közel kell szúrnod a Prim vagyis Rapierod legerősebb részével, mivel ha ezt meg tudod cselekedni, nem üthet félre. (12)

Mikor ellenfeled felé szúrsz kívülről, jobb karja fölött, azt Szekunddal kell tenned . Mikor ellenfeled belsejébe szúrsz, azt Kvarttal tedd. (13)

Még akkor is, mikor már véghezvitted a szúrást ellenfeled irányába, tarts ellen pengéjének (stingere) ugyanazon az oldalon, amelyen szúrtál, tested visszavonulásakor pedig, pengéd hegyét ne mozdítsd az övétől, más különben ő is megsebesíthet téged ennek véghezvitele során. (14)

Thy feet they must be placed not very far from one another, that thou mayst make a long thrust upon any occasion, and they must be placed like a great Roman L upwards, or an turned backward, just as in dancing, that thou mayst have the greater strength in thy left thigh to recall thy body suddenly when thou hast performed they thrust. (9)

When thou wilt make a thrust, then reach out thy right arm, and step forward with thy right foot and let them both go together at one and the selfsame time and when thou steppest forward with thy right foot, but do not stir thy left foot; the weight of thy body must wholly lie upon thy right thigh, as soon as thou hast performed thy thrust, instantly recall thy body again, so that the weight of thy body come to rest upon they left thigh again (as it did before thou made thy thrust) not recalling thy right leg, with which thou didst formerly step forwards, but, in the meanwhile thou bindest him after thy thrust remove by little and little thy left leg towards thy right leg, for thus doing thou canst thrust home at thine adversary again as soon as thou hast occasion. (10)

Thy thrust thou must make close to thine adversary's Rapier, as if thou wouldst strike fire out of his weapon, which if thou dost not do, you will both be hurt if neither of you have skill; if one of you have but skill, and knoweth to observe this then he only will be endangered that doth not thrust close to his adversary's Rapier. (11)

Yet this is not all, but thou must likewise thust close to the Secunde or weakest part of the Rapier, with they Prime or strongest part of thy Rapier, for if thou canst do that, he cannot put thee by. (12)

When thou dost thrust at thine adversary without, over his right arm, thou must do it with a Secunde. When thou makest a thrust at thine adversary within, thou art to do it with a Quarte. (13)

Even when thou hast made a thrust at thine adversary, stringere him on the same side thou didst thrust, in the recalling of thy body, not removing thy point from his; for else he may wound thee too upon thy coming off. (14)

II. Fejezet

*A művészetnek azon idegen kifejezéseiről,
melyek ebben a tanulmányban előfordulnak, kibontva*

Az „Ellentartás” (Sringering - húrozás) az ellenfeled hegyének érintése saját hegyeddel, amit minden alkalommal tégy, a szúrástól így megóvhatod magad mindkét oldalon, amit szokás szerint kötésnek mondanak. (1)

A „Vájás” (Cavere), mikor a hegyed az ellenfeled Rapierja alá fordítod a másik oldalon, mikor lekötöd, vagy feléd szúr. (2)

A „Tempo” az, mikor ügyelsz, hogy soha ne vigy végbe szúrást vagy kitörést ellenfeled felé, anélkül hogy kedvező lehetőség adódna támadni vagy megfelelő mértékű táv, hogy elérhető közelségben legyen. (3)

A „Kör” (Mensure) a táv ellenfeled és közted, amiből ítélned kell (hogy el tudod e érni vagy sem), mielőtt szúrsz, hogy ne támadj hiába. (4)

A „Hárítás” (Parere), félreütés és a szúrás vagy kitörés eltérítése. (5)

A „Finda” (Csalás - Megtévesztés) olasz nyelven szólva csalárdság //vagy „cousinage”-rokonság?//, és jelképes formában jött a vívásba, mikor úgy cselekszem, mintha tested egyik részére szúrnék és várom, hogy hárítás céljából utánakapj szúrásomnak, akkor én visszavonom hegyem, hogy máshova szúrjak, amely helyet kezdetben nem céloztam, mielőtt hárítani törekedtl. (6)

A „Betörés” (Passere - ellépés) mikor szúrásod ellenfeled mellkasára vagy mellkasán kívülre célozol, és a szúrást felfelé hárítja, és te, miközben felemelte karját, meghajtod tested, és hegyedet jobb karja alatt Szekundba engedve, haladj el mögötte. (7)

„Contratempo” szúrni, ugyanazon vonalon véghezvinni szúrásod, melyen ellenfeled is szúr. (8)

A „Csapás” (Battere), ütni vagy csapni akár Rapierrel vagy lábbal. (9)

A „Kifordulás” (Voltere – fordul (fél Kwart)) az, mikor ellenfeled már szúrt feléd, és először hárítván (parere) szúrását, éppen közeledő szúrásakor jobb lábodon állva fordítsd ki tested bal oldalad felé, így hátad ellenfeled közelébe kerül és bal lábad jobbad és ellenfeled jobbjá közé és Kwarttal szúrd mellkasának jobbját: azonban ez a trükk összességében tekintve veszéllyel teli, hacsaknem a betörés (Passade) elkerülésére használják. (10)

Chapter II

*The foreign terms of Art,
that do occur in this Treatise, are unfolded*

Stringering is the touching of thine adversary's point with thy point, which thou art to do upon any occasion, that thou mayst secure thyself on either side from a thrust, which commonly is termed binding. (1)

To Cavere, is to turn thy point under thine adversary's Rapier on the other side, when thou art bound, or he doth thrust at thee. (2)

Tempo is, that thou takest heed never to make a thrust or blow at thine adversary, without thou hast a fair opportunity to hit, or requisite measure, that he be within thy reach. (3)

Mensure is the distance betwixt thee and thine adversary, whereof thou art to judge (if thou canst reach him or no) before thou thrustest, that thou mayst not offend in vain. (4)

To Parere, is to decline, to put by, and to turn off a thrust or blow. (5)

Finda is called in the Italian tongue a deceit or cousinage, and metaphorically brought into fencing, when I do as if I would thrust into one part of thy body and seeing that thou dost catch after my thrust to put me by, I then recalling my point do thrust somewhere else, at which place I in the beginning did not aim, before thou strovest to put me by. (6)

To Passere is when thou doest thrust at thine adversary without or within towards his breast, and he doth put by the thrust upwards, and thou in the meanwhile he lifteth up his arm, bowest thy body, and letting thy point sink down into a Secunde under his right arm do pass behind him. (7)

To thrust Contratempo, is to thrust the selfsame line thine adversary do thrust. (8)

To Battere, is to beat or knock either with the Rapier or foot. (9)

To Voltere is, when thine adversary doth thrust at thee, and thou first parering his thrust, doest just upon the approaching of his thrust turn thy body round about towards thy left side out upon thy right leg, so that thy back cometh towards thine adversary, and thy left leg between thy right, and thine adversary's right leg, and thrusteth him with a Quarte at his right breast: But this is a trick altogether full of danger, unless it be used to avoid the Passade withal. (10)

III. Fejezet

Arról, ami a védekező állásokat illeti

Nem kevesebb, mint négy alapállás van a szerint, ahogyan fordítani tudod a kezed, mégpedig: *Prim*, *Szekund*, *Terc* és *Kvart* (*Prime*, *Secunde*, *Tertz* és *Quarte*). (1)

A *Prim* (*Prime*), mikor *Rapierodat* olyan módon tartod, hogy kezed külső oldala kifelé a bal oldalad irányába néz, és a kezed belső oldala kifelé a jobbold irányába tekint. Ez tovább osztható, egyenes *Primre*, mikor hegyed egyenesen néz előre, és függő *Primre*, mikor a hegyed a föld felé mutat. (2)

A *Szekund* (*Secunde*), mikor *Rapierod* oly módon tartod, hogy kezed külső oldala fölfelé néz, és kezed belső fele a föld felé. Hasonló módon további részekre bontható egyenes *Szekundra*, mikor a hegyed egyenesen néz előre; függő *Szekundra*, mikor a hegy lefelé néz a föld irányába és végül közép *Szekundra*, mikor *Rapierodat* *Szekundban* tartod, és hajlított karral, oly módon, hogy *Rapierod* hegye egészen kifelé néz bal oldalad irányába. (3)

A *Terc* (*Tertz*), mikor oly módon tartod *Rapierod*, hogy kezed külső fele jobb oldalad külseje felé néz, és a kezed belső része a balod külseje felé. (4)

Ez szintén tovább osztható *Magas Tercre*, mikor a hegyed fölfelé tartod, mégis hajlított karral, úgy hogy a markolat magasság tekintetében mellkasod jobbjaival egyen; közép *Tercre*, mikor a fegyvert hajlított karral tartod, hogy a hegye kifelé, egyenesen előre nézzen, oly módon, hogy a markolat csípőddel magasságban tekintetében egyen, és végül alsó *Tercre*, mikor fegyvered nyújtott karral lefelé tartod, hogy a markolat térdeddal egymagasságban vagy kissé alatta legyen. (5)

A *Kvart* (*Quarte*), mikor *Rapierod* olyan módon tartod hajlított karokkal, hogy a kezed külső oldala lefelé, a föld irányába nézzen, azonban a belseje fölfelé. Hasonló módon ez is tovább osztható egyenes *Kvartra*, mikor *Rapierod* *Quarteban* tartod és ereszkedni engeded a hegyét. (6)

Chapter III
Concerning the Guards

There are but four guards according to the four ways thou canst turn thy hand, viz. Prime, Secunde, Tertz, and Quarte. (1)

The Prime is when thou holdest thy Rapier in such a manner that the outside side of thy hand doth look towards thy left side out, and the inside of thy hand look towards thy right side out. This is subdivided into a straight Prime, when thy point looketh straight forwards, and into a hanging Prime, when thy point doth look towards the ground. (2)

The Secunde is, when thou holdest thy Rapier in such a sort that the outside of thy hand looketh upwards, and the inside of thy hand towards the ground. This is likewise subdivided into a straight Secunde when thy point looketh straight forwards; into a hanging Secunde, when thy point looketh downwards towards the ground, and finally into the middle Secunde, when thou holdest thy Rapier with a Secunde and a bowed arm, so that the point of thy Rapier looks sheer out towards thy left side. (3)

The Tertz is when thou dost hold thy Rapier in such fashion that the outside of thy hand looks towards thy right side out, and the inside of thy hand towards thy left side out. (4)

This again is subdivided into the High Tertz when thou holdest thy point upwards yet with bended arm, so that thy hilt equalize thy Right breast in height; into a middle Tertz, when thou holdest thy weapon with a bent arm that the point looks straight out forwards, so that the Hilt in height equalize thy waist: And lastly into a low Tertz, when thou holdest thy weapon with a straight arm downwards, so that thy Hilt be equal to thy knee in height, or a little below. (5)

The Quarte is when thou holdest thy Rapier in such a manner with a bended arm, that the outside of thy hand look down towards the ground, but the inside upwards. This is likewise subdivided into a straight Quarte when thou holdest thy Rapier with a Quarte and let the point sink down. (6)

IV. szakasz

Arról, hogyan használjuk a négy alapállás mindegyikét,
és mindegyikük mely alkalmakkor használható
lévén egymástól különbözőek

A Prim csupán az ellenfeled Rapierjának külső felén jobb karja fölé szánt szúrásnál (1)
használatos, és soha ne használd belső felénél, és ez a védőállások
leggyengébbike.

Egy példa, hogyan használd a Primet

Ha az ellenfél belül nyitott, belülről tarts ellene pengéjének (stingere) mihelyst szúr (2)
feléd kívül, és fordítsd a hegyét saját Rapierod alá, szúrj Terccel azonnal feléje
jobb karja fölött közel Rapierjának gyenge részéhez, ha ekkor a jobb oldala
irányába félreütni törekszik szúrásod, akkor Tercedet Primbe forgatva szúrj
mellkasának jobbjaiba.

A Szekund

A Szekund kívül használatos a jobb kar fölötti hosszú szúrásnál, és betörésnél (3)
(Passade), majd hasonló módon a kar alatt betörésnél (Passadeban) kívül, és
megintcsak hosszú szúrásnál belül és betöréskor (Passade).

Példák hogyan használd a Szekundot kívülre

Ha ellenfeled belül nyitott, akkor belülről tarts ellene pengéjének (stringere), s (4)
mihelyst kívülről szúrást intéz feléd, a Prim fölött a Rapierodnak legerősebb
részén, üsd félre Kvarrtal jobbod külseje felé, és ugyanabban a pillanatban, ahogy
félreütsz, a Kvartot váltsd Szekundba és szúrj át jobb karja fölött mellkasának
jobbjaiba, vagy törj be (passere).

Hogyan törj (passere) Szekunddal kívülre

Ha ellenfeled kívül nyitott, akkor kívül szúrj át jobb karja fölött, ha ekkor fölfelé (5)
hárítaná (parere) szúrásod, akkor míg felfelé hárít, hajtsd meg tested és engeddd a
hegyet jobb karja alá Szekundba ereszkedni, és törj be mellé (passere), azonban
elhaladva mögötte bal kezeddél csapj le a markolatára, mivel félelemből
elhaladván mellette megüthet, a markolattal.

Chapter IV

*How to make use of all the four guards,
and upon what occasion each of them may be used,
as being different from one another*

The Prima is only to be thrust at the outside of thine adversary's Rapier over his right arm, and is never to be used within, and is the weakest of all the guards. (1)

An example how thou shalt use the Prime

If thine adversary lie open within, then stringere him within as soon as he maketh a thrust at thee without, and turneth his point under thy Rapier, instantly thrust at him with a Tertz over his right arm close to the weak of his Rapier, if then he doth strive to put by thy thrust towards his right side, then turning thy Tertz into Prime thrust at his right breast. (2)

The Secunde is used without over the right arm in a long thrust, and in a Passade, then likewise under the arm in a Passade without, and again within in a long thrust and in a Passade. (3)

Examples how to use the Secunde without

If thine adversary be open within then stringere him within, as soon as he maketh a thrust at thee without, over the Prime on the strongest part of thy Rapier, then put it by with a Quarte towards thy right side out, and at the same instant thou dost put by, change the Quarte into a Secunde and thrust over his right arm at his right breast, or Passere. (4)

How to Passere with the Secunde without

If thine adversary lie open without, then thrust him over his right arm without, if he then should parere thy thrust upwards, then while he is parering upwards, bow thy body and let the point sink down into a Secunde under his right arm, and Passere him, but passing behind him clap thy left hand upon his Hilt, for fear he should knock thee passing, with the Hilt. (5)

Hogyan használandó a Szekund belülre

Ha ellenfeled belül nyitott, akkor Kvarrtal szúrj belülre mihelyst szúrásod félreütötte baljának külseje felé, mégis oly módon, hogy Rapierjának hegye tested felé nézzen, ekkor Rapierjához közel Kvartod váltsd Szekundba, és szúrj hosszan mellkasának jobbja felé: azonban ha ekkor balja felé hárít, oly módon hogy Rapierjának hegye hasonló módon bal külseje felé néz, akkor hasonló módon váltsd Kvartod Szekundba és törj be (passere), és ha ekkor szúrásod felfelé hárítja, engedd belülre a hegyed karja alá ereszkedni és cselekedj ugyanúgy. (6)

A Terc egyedül kívülre használatos, a kar fölött, soha sem betörés (Passada) közben. (7)

Példa hogyan használatos a Terc kívül

Ha ellenfeled belül nyitott, akkor belülről tarts ellen pengéjének (stringerere), és mihelyst kívül szúr feléd, szúrj felé Szekundja vagyis Rapirjának gyengébb része fölött Tercel és markolatoddal ereszkedj le. (8)

A Kvar legnagyobb részt a Rapier belső felén használatos, némely esetben a jobb kar fölött a kívül, és akkor a Kvartot Fordítottnak nevezik (Riversa/Reverso), megváltozott természete és tulajdona miatt, mivel az csakis belül használatos. (9)

Példa hogyan használatos belül a Kvar

Ha ellenfeled kívül nyitott, akkor tarts ellen pengéjének (Stringere) kívülről, és mihelyst szúrásod intéz belsőd felé szúrj Kvarrtal közel Szekundjához vagyis Rapirja leggyengébb részéhez, jobb karja és mellkasának jobbjá között, és mikor véghezvitted szúrásod, akkor mindjárt tarts ellen pengéjének (stringere) belül. (10)

Másik módozat

Engedd ellenfeled, hogy pengédnek kívül tartson ellen (stringere), majd csald (Finda) belülről, és mihelyst követi (Finda) csalásod bal oldalának külseje felé, akkor engedd hegyed jobb karja alá ereszkedni, és jobb karja alatt szúrj Kvarrtal jobbja felé. (11)

How to use the Secunde within

If thine adversary lie open within, then thrust him within with a Quarte as soon as he doth put by thy thrust towards his left side out, yet so that the point of his Rapier looketh towards thy body, then change thy Quarte into a Secunde close to his Rapier, and make a long thrust at his right breast: But if he doth parere towards his left side, that the point of his Rapier likewise doth look towards his left side out, then change likewise thy Quarte into a Secunde and Passere him: And if he doth parere thy thrust upwards let thy point sink in under his arm within and do the same. (6)

The Tertz is only used without, over the arm, never in the making of a Passada. (7)

An example how to use the Tertz without

If thine adversary lie open within, then stringere him within, as soon as he makes a thrust at thee without, then thrust him over the Secunde or weakest part of his Rapier with a Tertz, and with thy Hilt go low. (8)

*The Quarte is for the most part used at the inside of the Rapier, yet sometimes without over the right arm, and then the Quarte is called *Riversa*, as having changed her nature and property, because she only ought to be used within.* (9)

An example how to use the Quarte within

If thine adversary lie open without, then Stringere him without, as soon as he doth make a thrust at thee within, then thrust with the Quarte close to the Secunde or the weakest part of his Rapier between his right arm and his right breast, and when thou hast performed thy thrust, then presently stringere within. (10)

Another manner

Let thine adversary stringere thee without, then make a finda at him within, as soon as he doth catch after thy finda towards his left side out, then let thy point sink down under his right arm, and thrust him with a Quarte under his right arm at his right side. (11)

Példa arra, hogyan használatos a Kwart kívül

Amennyiben ellenfeled kívül nyitott, Szekunddal vagy Terccel szúrj feléje jobb karja fölé, közel Szekund vagyis Rapierjának gyengébb részéhez, ha ekkor szúrásodat Kvarttal jobbra felé kívülre hárítja, akkor azon nyomban fordítsd Szekundodat vagy Terced Kvartba, és szúrd ott helyben Mellkasa jobbját, vagy fordulj ki testeddel (Voltere) ha tetszik: És ha akarsz bal kezeddal belül ráfoghatsz Rapierjára, mikor Kvartoddal megérinted, nem megragadva azt, csupán pengéjét balja felé fordítva és akkor könnyedén kifordíthatod fegyverét kezéből.

An example how to use the Quarte without

If thine adversary be open without, thrust him with a Secunde or Tertz over his right arm, close to the Secunde or weakest part of his Rapier, if he then doth put by thy thrust with a Quarte towards his right side out, then at an instant turn thy Secunde or Tertz into a Quarte, and thrust home at his right breast, or Voltere if thou please: And if thou wilt thou mayst clap thy left hand upon his Rapier within, when thou dost touch him with thy Quarte, not catching hold of it, but only turn his blade away towards the left side, and thou wilt easily turn his weapon out of his hand. (12)

V. Fejezet

Arról, hogyan tarts ellene pengéjének (stringere) helyesen, és más dolgok melyeket meg kell jegyezzünk a ellentartásnál (stringere)

Mikor ellenfeleddel játszol, és támadni szándékozod, ostromold pengéjének való ellentartással (stringere) vagy kontra-pozícióval /contra-posture/ (ellen-póz) (amiről az elkövetkező kilencedik fejezetben hallunk) emellett a két lehetőség mellett nincs más. Mégis ellene tartani a pengét (stringering) a legfőbb, amit ha alkalmazni kívánsz, illő, hogy körültekintő légy, s hogy ne tedd ki magad semmi kockázatnak, ezért jegyezd meg az elkövetkező szabályokat. (1)

Amely oldalon ellenfeled nyitott, onnan tarts ellene pengéjének (stingere), Rapierjára nem túl erősen támaszkodva, mert hirtelen leeresztheti hegyét, és akkor hegyét lefelé ellen tartva túlságosan fedetlenné válik tested, annyira hogy könnyedén fölfelé fordíthatja hegyét, és szúrást intézhet kívülről jobb karod fölött, vagy belülről, mielőtt visszatéríthetnéd fegyvered. (2)

Ha ellenfeled kívül nyitott, tarts ellen (stringere) kívül pengéjét, ha belül nyitott, belül tarts ellen (stringere). (3)

Azon az irányban, amerre ellentartani (stringere) kívánsz, kell lépned: És ha kívül szándékozol ellene tartani (stringere), akkor jobb lábaddal jobb oldalad irányába lépj előre, és engedd hegyedet jobb oldalad felé mutatni Rapierja fölött: És ha előnyt szerzel arra, hogy ellenfeled pengéjét belül tarts ellen (stringere), bal lábaddal kell lépned bal oldalad irányába, és engedned Rapierod hegyét az ő hegye fölött balod külseje felé mutatni. (4)

Ha fegyverét oly módon tartja, hogy mindkét oldalon nyitott, egyazon mind, bármely oldalon tartasz is ellene (stringere). (5)

Amit akkor tenned kell, amennyiben ellenfeled nem tűri hogy pengéjének ellene tarts (stringere), (6)

Abban az esetben, ha ellenfeled Rapierjának hegyét egyik oldalról a másikra mozgatja, a célból hogy ne tarthass ellene (stringere) pengéjének, intézz feléje egy fél szúrást, mintha csalnál (Finda) vagy megtévesztés lenne, ily módon kényszerítetted hogy közeledjen Rapierodhoz és félreüsse szúrásod; és most hogy háritotta (parere) szúrásod és Rapierod közelébe került, vájj pengéddel (cavere) azonnal Rapierjának másik oldala felé, ahol nyitott, és tarts ellen (stringere); mikor elérted célodat, akkor tarts szoroson Rapierjának ellenében (stringere), az elkövetkező tizenharmadik fejezetnek megfelelően. (7)

Chapter V

Treateth how to stringere right, and of other things that are to be observed here in stringering

When thou art to play with thine adversary, and dost intend to offend him, thou must either assault him with stringering, or with a contra-posture (whereof we will hear in the ninth Chapter following) besides these two ways there is none other. Yet stringering is the chiefest, which if thou wilt use, it behooveth thee to be very wary that thou mayst not incur any hazard; mark therefore these following Rules. (1)

On what side thine adversary lieth open there thou art to stringere him, not lying too hard upon his Rapier, because he may let his point suddenly sink down, and then thou following his point downwards dost open thy body too much, that he may easily turn over his point, and thrust thee without over thy right arm, or within, before thou canst recover thy weapon. (2)

If thine adversary lie open without, thou must stringere him without, if he lie open within, thou must stringere him within. (3)

Towards that side where thou wilt stringere him, thou must step: And if thou meanest to stringere him without, then step with thy right leg towards thy right side, and let thy point look towards thy right side over his Rapier: If thou makest account to stringere thine adversary within, then thou must step with thy left leg towards thy left side, and let the point of thy Rapier look over his point towards thy left side out. (4)

If he holdeth his weapon so that he is open on both sides, it is all one, on which side thou dost stringere him. (5)

If thine adversary will not suffer himself to be stringer'd, what thou art to do (6)

If thine adversary shakes the point of his Rapier from one side to another, because thou shalt not stringere him, make a half thrust at him as it were a Finda or falsifying, thus thou doest force him to come to thy Rapier and put by thy thrust; when he now hath parered thy thrust and is come to thy Rapier, then cavere instantly to the other side of his Rapier where he is open, and stringere him; when thou hast attained to thy purpose, then follow his Rapier close, according to the thirteenth chapter following. (7)

Hogy térj ki ellenfeled ellentartása (stringere) elől

Ha ellenfeled akár kívül vagy akár belül szándékozik pengéjét ellenedbe tartani (stringere), akkor még mielőtt Rapierod érintené, emeld Rapierod hegyét az övé felé, és szúrd akár Kvarrtal, ha Rapierod kívülről tereli, vagy akár Szekunddal karja fölött kívülről, ha Rapierodat belülről tereli. (8)

Példaként

Ha ellenfeled előnyt tesz szert arra, hogy kívülről tartson ellenedben (stringere), akkor emeld Rapierod hegyét jobbod irányába az ő hegye fölött, és Kvarrtal szúrj Rapierod belsejével közel fegyverének Szekund vagy gyengébb részéhez. (9)

Ha előnyre tesz szert arra, hogy pengédnek belül tartson ellen (stringere), akkor mielőtt megérintette volna hegyed fegyverével, emeld Rapierod hegyét az ő hegye fölött balod irányába, és szúrj Szekunddal feléje Rapierjának külsején mellkasának jobbja. (10)

Hasonló módon az ellentartás (stringering) elől kitérhetsz vájás által (cavere); mégpedig, mikor ellenfeled kívülről akar ellened tartani (stringere), akkor mielőtt megérintené hegyed, vájj pengéddel (cavere) vagy fordítsd a hegyed Rapierja alatt balodról jobb oldalad irányába, és Kvarrtal szúrd mellkasának jobbját belülről közel Szekundjához vagyis Rapierjának gyengébb részéhez. (11)

Mikor belül akarna ellened tartani (stringere), akkor fordítsd Rapierod hegyét jobbdórol bal oldalad irányába az ő Rapierja alatt, mielőtt megérintette volna hegyedet, és fegyverének külsején szúrj Szekunddal mellkasának jobbja. (12)

Különb módon is ki tudsz térni a ellentartás (stringering) elől, akár a csalás (Finda) alkalmazásával, mégpedig, mikor kívülről kíván ellened tartani (stringere), akkor mielőtt még érintené Rapierod hegyét, csalj belseje felé (Finda), épp mintha belülről szándékoztál volna szúrni feléje Kvarrtal, s mihelyst utánakap szúrásodnak Rapierjával balja felé, hegyedet visszavonva szúrj Szekunddal Rapierja külfelén jobb karja fölött, mellkasának jobbja. (13)

Mikor belül akar ellened tartani (stringere), akkor mielőtt megérintené belülről Rapierod hegyét, csalj (Finda) feléje kívülről, mintha jobb karja fölött szándékoznál szúrni, s mihelyst annak utánakap, szúrj jobb oldala felé, majd fordítsd a hegyed Rapierja alá, és fegyverének belsejénél Kvarrtal szúrj mellkasának jobbja. (14)

How to avoid thine adversary's stringering

If thine adversary doth mean to stringere thee either without or within, then before he doth touch thy Rapier, lift the point of thy Rapier over his, and thrust him either with a Quarte if he doth prosecute thy Rapier without, or without over his arm with a Secunde, if he doth prosecute thy Rapier within. (8)

As for Example

If thine adversary doth make account to stringere thee without, then lift the point of thy Rapier towards thy right side over his point, and thrust him with a Quarte at the inside of thy Rapier close to the Secunde or weakest part of his weapon. (9)

If he make a count to stringere thee within, then before he doth touch thy point with his weapon, lift the point of thy Rapier over his point towards thy left side, and thrust him at the outside of his Rapier with a Secunde at his right breast. (10)

Thou canst likewise avoid stringering with Caving; namely, when thine adversary will stringere thee without, then before he doth touch thy point, cavere or turn thy point, cavere or turn thy point from thy left side towards thy right side under his Rapier, and thrust him with a Quarte within at his right breast close to his Secunde or weakest part of his Rapier. (11)

When he will stringere thee within, then turn the point of thy Rapier from thy right side towards thy left side under his Rapier, before he doth touch thy point, and thrust with a Secunde at the outside of his weapon at his right breast. (12)

Else canst thou avoid stinging likewise with making of Finda's, namely, when he will stringere thee without, then before he doth touch thy Rapier, make a Finda at him within, as if thou didst mean to thrust at him within with a Quarte, as soon as he doth catch after thy thrust towards his left side with his Rapier, then recalling thy point thrust him at the outside of his Rapier over his right arm with a Secunde, at his right breast. (13)

When he will stringere thee within, then before he doth touch thy Rapier within, make a Finda at him without, as if thou didst intend to thrust over his right arm; as soon as he doth catch after that, thrust towards his right side, then turn thy point under his Rapier, and thrust him at the inside of his weapon with a Quarte at his right breast. (14)

Hogyan tedd magad újra szabaddá, mikor pengédnek ellene tartanak (stringered)

Ha ellenfeled kívülről tartott pengédnek ellen (stringere), akkor Rapierod hegyét fokozatosan engeddd lefelé ereszkedni, ha ő ekkor hegyével követi hegyed, vájj pengéddel (Cavere) Rapierja alatt azonnal balodról jobbod felé, csapj le (battiere) elsősor Rapirjának belsején, s szúrj Rapierjának belsejénél Kvarrtal mellkasának jobbába. (15)

Azonban ha nem kívánja ellen tartásával (Stringere) követni Rapierod lefelé, miután hegyed leereszkedni engedted, viszont szúr feléd, akkor Szekunddal Contra-tempo szúrj, vagy szúrásának közeledtével azonnal és ugyanazon időben, Rapierjának külső felén mellkasának jobbába, vagy másképp Kvarrtal Contra-tempo fegyverének belső felén mellkasának jobbába. (16)

Ha ellenfeled kívülről tartott pengéd ellenében (stringere), akkor Rapierja alatt balodról jobbod felé vájj pengéddel (cavere), de tedd ezt lassan, s miközben vájsz (cavere) pengéddel, kezdd fordítsd Szekundba, akkor nyitott lesz belül mégis szabad a Rapirjától, ha ekkor Rapierjának belső felén szúr, szúrj belülre Kvarrtal mellkasának jobbába. (17)

Vagy ha hegyednek balja felé (/azaz belül/) tartott ellenében Rapierjának hegyével, oly módon, hogy nem vagy veszélyben hegyétől, akkor engeddd leereszkedni a hegyed mélyen Rapierja alá, és előrelépve Szekunddal törj be (Passere) fegyverének belsejénél. (18)

Ha ellenfeled kívül tartott pengéd ellenében (stringered), akkor vonulj vissza, hátra csupán bal lábaddal lépve, akkorát, hogy tested súlya teljességében bal combodra nehezüljön, és mikor bal lábaddal visszaléptél, vond karod magadhoz Szekundban hajlítva, hogy Rapierod hegye kissé kifelé balod irányába nézzen, mihelyst újra pengéd ellene tartani (stringere) közeleg feléd, akkor Rapierja alatt vájj pengéddel (cavere) balodról jobb oldalad irányába, és Kvarrtal szúr belülre mellkasának jobbába. (19)

Vagy, mikor visszavonultál, és kívülről újra ellened tartani (stringere) közeleg, akkor szúrj Szekundja vagyis Rapierjának gyengébb része fölött, Primeddel vagyis fegyvered legerősebb részével fegyverének külsejénél, jobb karja fölött mellkasának jobbába. (20)

How thou shalt make thyself loose again when thou art stringered

If thine adversary hath stringered thee without, then let the point of thy Rapier by degrees sink downwards, if he then doth follow thy point with his point, Cavere instantly from thy left side towards thy right side under his Rapier, and battering him first at the inside of his Rapier, thrust with a Quarte at his right breast at the inside of his Rapier at his right breast. (15)

But if he will not follow thy Rapier downwards when thou lettest thy point sink, but makes a thrust at thee, then thrust Secunde Contra-tempo, or at the coming of his thrust at one and the selfsame time, at the outside of his Rapier at his right breast, or else Quarte contra-tempo at the inside of his weapon at his right breast. (16)

If thine adversary hath stringered thee without, then cavere from thy left side towards thy right side under his Rapier, but slowly, and caving turn thy hand into a Secunde, then thou art open within yet loose from his Rapier, if he then maketh a thrust at the inside of his Rapier, thrust him a Quarte within at his right breast. (17)

Or when he doth follow thy point towards his left side with the point of his Rapier, so that thou art not in danger of his point, then let thy point sink down under his Rapier, and stepping in Passere him with a Secunde at the inside of his weapon. (18)

If thine adversary hath stringered thee without, then retire, stepping only backward with thy left leg, in so much that the weight of thy body come wholly to lie upon thy left thigh, and when thou steppes back with thy left leg, draw thine arm to thee in a Secunde bowed, that the point of thy Rapier look quite out towards thy left side, as soon as he cometh to stringere thee again, then cavere from thy left side towards thy right side under his Rapier, and thrust him with a Quarte within at his right breast. (19)

Or when thou hast retired, and he cometh to stringere thee again without, then thrust him over the Secunde or weakest part of his Rapier, with thy Prime or strongest part of thy weapon at the outside of his weapon, over his right arm at his right breast. (20)

VI. Fejezet

Hogyan és mely alkalmakkor cselekedd pengéddel a "vájás"- t (Cavere)

A Cavere - "vájás", származását tekintve egy kakasviadal során vette kezdetét; Camillo Agrippa, ki nagytiszteletű vezére Róma védelmének ötven éve (aki a tőr feltalálója), két kakast látott együtt harcolni és megfigyelve, hogy mikor az egyik kakas felszökölt hogy karmaival csapjon le, a másik látván hogy ugrani készülnek feléje, kissé alája ereszkedett a másik oldalon, (/Camillo Agrippa/) felismerte hogy művészetében hasznot húzhat ebből és hazaérve próba alá vétetette, és nagyon hasznos és figyelemreméltó megfigyelések találta. (1)

Pengéddel a vájás (Cavering) emiatt csupán akkor használatos, mikor ellenfeled Szekundod vagyis Rapierod gyengébb része fölött szúrt feléd, mivel szúrását nem tudod hárítani (parere), a hegyed lévén képtelen ellene állani. (2)

*És ha ellenfeled Rapierod bármely oldalán szúrt, a Prim fölött markolatodhoz közel, akkor hárítsd (parere) és üsd félre szúrását, mert ha akkor vájsz pengéddel (Cavere), biztosan megsebesülsz, mert mielőtt be tudnád végezni a vájást (cavere) pengéddel, hegye érni fogja mellkasod, vájásod körkörös iránya okán, ami lassú, lévén szúrása sebes s egyenes irányú is: mégis van ellenlépés, nevezetesen ha ellenfeled a Prim vagyis Rapierod legerősebb része fölött (azaz a markolat közelében) szúr és pengéddel vájni (cavere) kívánsz, akkor épp mikor vájsz pengéddel (cavere), bal lábaddal hátra lépve, oly módon, hogy tested súlya teljes egészében bal combodra nehezeden, s törd meg a Kört (Mensure), amit cselekedj azért, hogy elérhetőségéből kikerülj.
A vájás használatát illető példákat az elkövetkező fejezetben pontosítom.* (3)

Chapter VI

Treateth how and upon what occasion thou art to Cavere

Cavere took its beginning from a Cock fight; for Camillo Agrippa, a reverend Master of defense at Rome fifty years ago (who was the inventor of the Dagger) seeing two Cocks combat together, and observing, how when one of the Cocks leaped up to strike the other with his claw, the other seeing him come leaping at him went quite under him on the other side, conceived that he might make use of this in his Art, and coming home made trial of it, and found it a very useful and remarkable observation. (1)

Cavereing is therefore only to be made use of, when thine adversary doth thrust at thee over the Secunde or weakest part of thy Rapier, because thou canst not parere his thrust, thy point being unable to resist. (2)

And if thine adversary doth thrust thee on either side of thy Rapier, over the Prime near thy Hilt, then thou art to Parere and put by his thrust, for if thou dost Cavere then, thou wilt surely be wounded, because before thou canst end thy Cavereing, his point will be upon thy breast, by reason of the Circular motion of thy Cavereing which is slow, his thrust being both swift and straight: yet here is a remedy for it, namely if thine adversary maketh a thrust at thee over the Prime or the strongest part of thy Rapier (viz. near thy Hilt) and thou wilt cavere, then just when thou dost cavere, stepping back with thy left leg, so that the weight of thy body come wholly to rest upon thy left thigh, break him the Mensure, that is, come out of his reach. Examples how to use Cavereing I will specify in the following Chapter. (3)

VII. Fejezet

Azon eltérő módok kezeléséről, ahogyan félreütni kell bármínemű szúrást, mit Rapierod külső felén intéznek irányodba

Ha ellenfeled nyitott belül, akkor belülről tarts ellene pengéjének (*stringere*), s tedd ezt (1)
akkor, ha kényszeríteni akarod, hogy kívülről szúrásat intézzen feléd jobb karod fölött, s mihelyst jobb karod fölött szúr, és azt a Primnél vagyis a Rapierod erősebb részénél markolatodhoz közel, akkor háritsd (*parere*) szúrását jobbod felé Kvarttal karod nem mozdítva, csupán csípődet elfordítva, oly módon, hogy Rapierod hegye jobbod irányába kifelé nézzen, s félreütvén és letérvén szúrását útjáról, hirtelen fordítsd Kvartod Szekundba, és Rapierjának külsején szúrj hosszan mellkasának jobbjaiba.

Vagy tarts ellen (*stringere*) ellenfelednek Terccel Rapierjának belsején mihelyst szúrása (2)
jobb karod fölött megközelítette mellkasod jobbjaiba, a Prim azaz Rapierod erősebb része fölött, akkor Kvartba Tercedet nem átfordítva mint előzőleg, hanem nyugodt karral csupán fordítsd hegyed Tercben jobbod irányába, oly módon hogy Rapierod a pengéjén az ő hegye irányába csússzon végig, Rapierjának külfelén; s mikor háritottad (*parere*) szúrását Terceddel, fordítsd Terced Szekundba, és szúrj jobb karja fölött mellkasának jobbjaiba.

Tartsd Rapierod Tercben, oly módon, hogy Rapierod hegye kissé fölfelé mutasson, és (3)
engedd, hogy jobb karod némileg hajlított legyen, hogy jobb karod fölött kívül nyitott légy, akkor csak nyújtsd ki hajlított karod, és szúrását megtévesztetted; miután háritottad (*parere*) szúrását, fordítsd kezéd Szekundba és szúrj jobb karja fölött mellkasának jobbjaiba.

Ha ellenfeled kívülről hosszú szúrásat intéz feléd, akkor mihelyst látod irányodba tett (4)
cselekedetét, lépj be hosszan feléje jobb lábaddal, majd bal lábaddal, és Kvarttal üsd lefelé Rapierját jobb oldalad irányába, hirtelen megközelítve őt, kell ezt cselekedned, s fegyverezd le, majd szúrj azonnal Szekunddal jobb karja fölött mellkasa felé.

Ha ellenfeledet Rapierjának külsején tartasz ellen (*stringere*), és akkor szúr combod felé (5)
szélesen kívülről, akkor engedd Rapierod hegyét függő Szekundba ereszkedni és háritsd (*parere*) azt, s ezt megcselekedve, azonnal törj be (*passere*) Rapierja alatt, vagy mikor már háritottál (*parere*), Szekunddal szúrj helyből, jobb karja fölött.

Azonban ha Rapierodnak Szekundja vagyis leggyengébb részén szúr jobb karod fölött, (6)
lévén a Szekund túl gyenge, hogy ellenálljon, akkor Rapierja alatt vájj pengéddel (*cavere*) balod felől jobb kezéd felé, és először fegyverének belsejére csapva (*battiere*) a Kvartot Rapierjához közel szúrd mellkasának jobbjaiba.

Chapter VII

Treateth of diverse ways, how thou shall put by all sorts of thrusts that are made at thee, at the outside of thy Rapier

If thine adversary be open within, then stringere him within, thus doing thou wilt compel him to make a thrust at thee without over thy right arm, as soon as he thrusteth at thee over thy right arm, and it be over the Prime or strongest part of thy Rapier near thy hilt, then parere his trust towards thy right side with a Quarte not stirring thine arm but only turning the wrest, so that the point of thy Rapier look towards thy right side out, having parered and turned off his thrust, speedily change thy Quarte into a Secunde, and make a long thrust at the outside of his Rapier at his right breast. (1)

Or stringere thine adversary with a Tertz at the inside of his Rapier as soon as his thrust approacheth towards thy right breast over thy right arm, and over the Prime or strongest part of thy Rapier, then not turning thy Tertz into a Quarte as before, but only with a stayed arm turn thy point in a Tertz towards thy right side, so that thy Rapier doth slide along his blade towards his point, at the outside of his Rapier; when thou hast parered his thrust with thy Tertz, then change thy Tertz into a Secunde, and thrust at his right breast over his right arm. (2)

Hold thy Rapier with a Tertz, so that the point of thy Rapier stands upwards a little, and let thy right arm be something bended that thou be open without over thy right arm, then only stretch thy bended arm, and his thrust will be deluded; when thou hast pareret his thrust, then turn thy hand into a Secunde and thrust him over his right arm at his right breast. (3)

If thine adversary makes a long thrust at thee without, then as soon as thou seest him make at thee, make a long step in upon him with thy right foot, and then with thy left foot, and put by his Rapier with a Quarte downwards towards thy right side, coming so suddenly in upon him, thou dost, as it were, disarm him, thrust then at an instant with a Secunde over his right arm at his breast. (4)

If thou dost stringere thine adversary at the outside of his Rapier, and he doth make a thrust at thy thigh outwardly, then let the point of thy Rapier sink down into a hanging Secunde and parere it, this done, instantly Passere under his Rapier, or when thou hast parered, then thrust with a Secunde home, over his right arm. (5)

But if he doth thrust over the Secunde or weakest part of thy Rapier over thy right arm, being that the Secunde is too weak to resist, then cavere from thy left hand towards thy right hand under his Rapier, and first battiering at the inside of his weapon thrust the Quarte close to his Rapier at his right breast. (6)

Ha ellenfeled újra Rapierod külsején szúrta, a Szekund vagyis a hegy közelében a leggyengébb rész fölött, akkor engedd a hegyed függő Kwartba ereszkedni, a markolatot hátul megemelve, így Szekundját vagyis leggyengébb részét érintve Primeddel azaz Rapierodnak legerősebb részével, szúrj akkor Kvarttal Rapierjának belsejénél jobb combjába. (7)

If thine adversary doth thrust again at the outside of thy Rapier, over the Secunde or the weakest part near the point, then let thy point sink down into a hanging Quarte, lifting up the hilt behind, thus thou dost touch his Secunde or the weakest part with thy Prime or the strongest part of thy Rapier, thrust then with the Quarte at th inside of his Rapier at his right thigh. (7)

VIII. Fejezet

Arról, hogyan hájítsd azon szúrásokat, melyeket belülré intéznek

Ha ellenfeled Rapierod Primjéhez szorosan intézett feléd szúrását belülré, akkor Szekunddal hájítsd balod irányába lefelé, és ugyanazon pillanatban, melyben hájíttál váltsd ellenfeled Rapierjához közel Szekundod Kvartrba, és szúrj mellkasának jobbába, fegyverének belsejénél. (1)

Hasonló módon, csaphatsz (battiere) is Rapierjára belül szúrásának közeledtével, és ugyanazon pillanatban a Kvartrt szúrj mellkasának jobbába. (2)

Azonban mikor ha szúrását intézi feléd, közel a Szekundhoz azaz a Rapierod gyengébb részéhez, akkor vájj pengéddel (cavere) Rapierja alatt jobbról bal kezéd irányába, és szúrj Szekunddal Rapierjának leggyengébb része fölött, Rapierjának külfelén, mellkasának jobbába. (3)

Vagy mikor szúrása közeleg, vájj pengéddel (cavere) Rapierja alatt bal oldalad irányába, és törj be (Passere) fegyvere alatt, vagy Szekunddal jobb karja alatt. (4)

Vagy másképp mikor szúrása jön feléd, engedd Rapierod hegyét Szekundba ereszkedni Rapierjának külsején, és hájítsd (parere) el azt jobbról felé, és ezt elhájítvá (parere), Szekunddal törj be (passere) kívülről jobb combja felé; vagy mikor bevégezted hájítságod (parere), Szekunddal szúrj hosszan jobb karja fölött mellkasának jobbába. (5)

Ha ellenfeled belülről szúr feléd közel Rapierod Szekundjához, akkor bal lábaddal hátra lépve, hogy tested teljes súlya bal combodra nehezedjen, vond magadhoz Rapierod, engedve azt végigcsúszni Rapierjának belsején a hegye irányába, így cselekedve Rapierod legerősebb részével közel jutsz a gyengébb részéhez, és ezzel az előnnyel szúrj belülről feléje hosszan Kvartrral Rapierjához közel mellkasának jobbába. (6)

Azonban ha ellenfeled mélyen alul szúr feléd, akkor engedd hegyed Kvartrba ereszkedni, és szúrj feléje Kvartrral fegyverének belsején jobb combjába. (7)

Chapter VIII

How to decline those thrusts that are made within

If thine aduery doth make a thrust at thee within close to the Prime of thy Rapier, then parere it with a Secunde down towards thy left side, and at the same instant thou parerest change thy Secunde into a Quarte close to thy adversary's Rapier, and thrust at his right breast, at the inside of his weapon. (1)

Thou mayst likewise battiere him within upon his Rapier when his thrust cometh, and in the same moment thrust the Quarte at his right breast. (2)

But if he when he makes his thrust, doth thrust close to the Secunde or weakest part of thy Rapier, then cavere from thy right hand towards thy left hand under his Rapier, and thrust with the Secunde over the weakest part of his Rapier, at the outside of his Rapier at his right breast. (3)

Or when his thrust approacheth, cavere towards thy left side under his Rapier, and Passere under his weapon, or under his right arm with a Secunde. (4)

Or else when his thrust cometh, let the point of thy Rapier sink down into a Secunde at the outside of his Rapier, and parere it towards thy right side out, and having parered, passere with a Secunde without at his right thigh; or when thou thus hast parered, then thrust a long thrust with a Secunde over his right arm, at his right breast. (5)

If thine adversary doth thrust at thee within close to the Secunde of thy Rapier, then stepping back with thy left leg so that the weight of thy body come wholly to rest upon thy left thigh, draw thy Rapier to thee, letting it slide along his Rapier within towards his point, thus doing thou comest with the strongest part of thy Rapier close to his weaker part, and having this advantage make a long thrust at him within close to his Rapier with a Quarte at his right breast. (6)

But if thine adversary doth thrust lowly at thee, then let thy point sink down into a Quarte, and thrust him with a Quarte at the inside of his weapon at his right thigh. (7)

IX. Fejezet

Arról, hogyan viseltess sokféle alap beállítás ellenében

A Szekund ellenében

Ha ellenfeled magas Szekundban áll kinyújtott karral és belül nyitott, akkor tarts ellen pengéjének (stringere) belül; s mihelyst szúr feléd jobb karod fölött kívül, szúrj Terccel ugyanazon pillanatban, amint szúrása közeledik, Rapierjának Szekundja fölött kívül, mellkasának jobbábra, és markolatoddal kissé ereszkedj lentre, mikor szúrásod célba ért mellkasán, így nem lesz képes vájni pengéjével (cavere). (1)

Ha újra magas Szekundban áll, mint előzőleg, és belül nyitott, akkor tarts ellen pengéjének (stringere) belülről Rapierjának közepe tájékán hajlított karokkal Tercben, hogy Rapierod hegye fölfelé nézzen és markolatod alacsonyan álljon, s mihelyst kívülről szúr feléd, karod fölött, akkor Tercedet Szekundba fordítva törj be (passere) jobb karja alatt, nem érintve Rapierját. (2)

Azonban ha kívül nyitott, akkor kívülről tarts ellen pengéjének (stringere), s mihelyst belül szúr feléd, engedd Rapierodat Szekundba ereszkedni, közel ellenfeled Rapierjának külsején és törj be Szekunddal jobb combjába szúrva. (3)

Ha ismét magas Szekundban áll, egyenes karral, azonban nyitott Rapierjától mindkét oldalán, akkor Terccel menj Rapierja alá, oly módon hogy Rapierod hegye markolata felé irányuljon, s bárhogyan is szúrjon feléd, szúrj Szekunddal Contra-tempo Rapierjának külsején jobb karja fölött mellkasának jobbábra. (4)

Ha ő középső Szekundban áll, és Rapierjának hegye kissé jobb külseje felé néz, tarts ellen (stringere) Rapierjának külsején, és pengéjének ellen tartva menj jobbod irányába, mint mondjuk egy kör alakzaton belül, így kényszeríteni fogod ellenfeled, hogy belül szúrjon feléd, s mikor szúrása közeleg, akkor fordulj ki testeddel (Voltere) s Rapierjának belsején Kvarrtal szúrj mellkasának jobbábra. (5)

Ha ismét közép Szekundban áll, Rapierjának külsején tarts ellen (stringere), és hirtelen csalj (Finda) Terccel fölfelé az arca irányába, ha karját felemeli, hogy megvédje arcát, törj be (passere) jobb karja alatt: azonban ha Kvarrtal félreüti azt jobbra felé, ne engedd, hogy megérinthesse Rapierod, azonban emeld hegyed az ő hegye fölé, és szúrj Kvarrtal belül, mellkasának jobbábra: Vagy ha félreüti Kvarrtal jobbra felé, akkor ne engedd hogy Rapierodat érintse, de vájj pengéddel (cavere) Rapierja alatt jobb oldalad felé, és a Kvartot Rapierjának belsején szúrd mellkasának jobbábra. (6)

Chapter IX

How thou art to demean thyself against many sorts of guards

Against the Secunde

If thine adversary doth lie in a high Secunde with a stretched arm and is open within, then stringere him within; as soon as he will thrust at thee without over thy right arm, then thrust the Tertz at the same time his thrust approacheth, over the Secunde of his Rapier without, at his right breast, and with thy hilt go something low, when thy thrust is now arrived at his breast, that he may not be able to cavere. (1)

If he doth lie again in a high Secunde as before, and is open within, then Stringere him within, in the midst of his Rapier with a bended arm in a Tertz, so that the point of thy Rapier stands upwards and thy hilt low; as soon as he will thrust at thee without, over thine arm, then changing thy Tertz into a Secunde Passere under his right arm, not touching his Rapier. (2)

But if he lie open without then stringere him without, as soon as he doth thrust at thee within, then let the point of thy Rapier sink down into a Secunde, close to the outside of thy adversary's Rapier, and Passere him with the Secunde at his right thigh. (3)

If he lie again in a high Secunde with a straight arm, but doth open himself on both sides of his Rapier, then go with the Tertz just under his Rapier, that the point of thy Rapier be directed towards his hilt, whether soever he doth thrust at thee, thrust Secunde contra-tempo at the outside of his Rapier over his right arm, and at his right breast. (4)

If he doth lie in the middle Secunde, and the point of his Rapier doth look quite towards his right side out, then Stringere him at the outside of his Rapier, and stinging go towards thy right side about like in a Circle, thus thou wilt force thine adversary to make a thrust at thee within, when his thrust approacheth, then Voltere with the Quarte at the inside of his Rapier at his right breast. (5)

If he doth lie in a middle Secunde again, then stringere him at the outside of his Rapier, and suddenly make a finda at his face upwards with a Tertz, if he lifteth up his arm to defend his face, then passere him under his right arm: but if he doth put it by with a Quarte towards his right side, let him not touch thy Rapier, but lift thy point over his point, and thrust him with a Quarte within, at his right breast: Or if he will put it by with a Quarte towards his right side, then let him not touch thy Rapier, but cavere towards thy right side under his Rapier, and thrust the Quarte at the inside of his Rapier at his right breast. (6)

A Terc ellenében

Ha ellenfeled magas Tercben áll hajlított karral, oly módon, hogy Rapierjának hegye felfelé néz, akkor csalj (Finda) feléje belülré; mikor félreütni szándékozik tettetett szúrásod bal oldala irányába, ne engedd, hogy Rapierodat érintse, hanem váj pengéddel (cavere) Rapierja alatt balod felé és Kvarttal szúrj kívül jobb karja fölött, mellkasának jobbába: Ha nem veszi tekintetbe a csalást (Finda), akkor szúrj mellkasának jobbában belülről: ha ekkor háritja szúrásod, fordítsd Kvartodat Szekundba és törj be (passere). Közbeeső megjegyzésként (ha belülről ellene tartani szándékozol) ha balja felé emeli Rapierjának hegyét a tied fölött, hogy jobb karod fölött szúrjon, akkor te pengéd vájd (cavere) Rapierja alatt jobbod felé és Kvarttal szúrj belülré.

Ha ellenfeled Tercben tartja fegyverét és kinyújtott karral, akkor belülről tarts ellen (stringere) és pengéjének ellene tartva (stringere) lépj bal oldalad felé, mintha egy kör alakzatban mennél, akkor kényszerítve lesz, hogy kívülről szúrjon feléd, s mihelyst szúrása közelit, dönts meg tested, és Rapierját nem érintve, lépj el (passe - betörés) mögötte jobb karja alatt.

Vagy mikor belül tartasz ellen (stringere), csalj (Finda) arca irányába Kvarttal fölfelé mihelyst felemelte karját, majd engedd hegyed jobb karja alá ereszkedni, és lépj el (passe - betörés) mögötte.

Vagy mikor belül tartasz ellen (stringere), és csalsz pengéddel (Finda) lefelé a hasára, s mikor utánanyúl lefelé, akkor váj pengéddel (cavere bal) Rapierja alatt bal oldalad irányába és szúrj Szekunddal jobb karja fölött.

A Kvart ellenében

Amennyiben ellenfeled Rapierját Kvartban tartja, oly módon, hogy Rapierjának hegye jobbra felé kifelé néz, s hogy belül nyitott, akkor tartsd Rapierodat Szekundban, és irányítsd Rapierod hegyét markolatának belseje felé, s mihelyst belülré szúr feléd, akkor fordulj ki testeddel (Voltere) Kvartodból mellkasának jobbára belül szúrva.

Annak ellenében, ki nyújtott karral áll, és a hegye fölfelé

Amennyiben ellenfeled kinyújtott karral áll, oly módon, hogy hegye függőlegesen áll, mint egy háromszögben lenne, akkor magas Szekunddal kezdj és nyújtott karral Rapierjának belsején, és csalj (Finda) Rapierján kívülre, úgy mintha mellkasának jobbába szándékoznál szúrni, karja fölött; s mihelyst félreüti jobb külseje felé, Rapierja alatt vond vissza hegyed jobbodra, és Szekundodat Kvartba váltva, szúrj Kvarttal Rapierjának belsején, mellkasának jobbába.

Against the Tertz

If thine adversary doth lie in a high Tertz with a bended arm, so that the point of his Rapier doth stand upright, then make a finda at him within; when he doth intend to put by thy feigned thrust towards his left side, let him not touch thy Rapier but cavere towards thy left side under his Rapier and thrust with the Quarte without over his right arm, at his right breast: If he will not regard thy finda, then thrust with the Quarte at his right breast within: when he doth parere thy thrust, then turn thy Quarte into a Secunde and passere him. In the interim observe (that if thou meanest to stringere him within) if he doth towards his left side life the point of his Rapier over thine to thrust thee over thy right arm; thou then caverest towards thy right side under his Rapier and thrustest a Quarte at him within. (7)

If thine adversary doth hold his weapon in the Tertz and with a straight arm, then stringere him within, and stringering him step towards thy left side, and go about as it were in a circle, then he will be forced to thrust at thee without; as soon as his thrust approacheth, bow thy body, and not touching his Rapier, passe behind him under his right arm. (8)

Or when thou dost stringere him within, make a finda at his face with a Quarte upwards as soon as he lifteth up his arm, then let thy point sink down under his right arm, and passe behind him. (9)

Or stringere him within, and make thy finda downwards at his belly, when he doth catch after it downwards, then cavere towards thy left side under his Rapier and thrust with a Secunde over his right arm. (10)

Against the Quarte

If thine adversary doth hold his Rapier in a Quarte, so that the point of his Rapier doth look towards his right side out, that he be open within, then hold thy Rapier in a Secunde, and direct the point of thy Rapier towards his Hilt within, as soon as he doth thrust at thee within, then Voltere with thy Quarte at his right breast within. (11)

Against one that lies with a stretched arm, and the point upwards

If thine adversary doth lie with a stretched arm, so that his point standeth upright, as it were in a Triangle, then go with a high Secunde and a stretched arm at the inside of his Rapier, and make him a finda at the outside of his Rapier, as if thou didst mean to thrust him at his right breast, over his arm; as soon as he will put it by towards his right side out, then recall thy point towards thy right side under his Rapier, and changing thy Secunde into a Quarte, thrust with a Quarte at the inside of his Rapier, at his right breast. (12)

Vagy mikor Rapierjának belsején Szekundban vagy, akkor csalj (Finda) belül arca felé, s mihelyst utána megy megtévesztő szúrásodnak (Finda) balod irányába, akkor vájj pengéddel (cavere) Rapierja alatt balod felé és szúrj Szekunddal, vagy reverse //Fordítottan// (a Kwart más neve, mivel kívülről szúrják, lásd a negyedig fejezetben a kilences számot) Rapierjának külsején jobb karja fölött. (13)

Vagy ha újra úgy áll, mint előzőleg, akkor magas Szekunddal és kinyújtott karral kezdj Rapierjának külsején, akár mint egy kör alakzatban, és a hegyedet tartsd a jobb szeme felé, és ezt tedd, hogy arra késztesd, hogy hegyedet fölfelé üsse félre; s mikor látod karját emelkedni, akkor a hegyed engedd jobb karja alá ereszkedni, és testedet meghajtva haladj el mögötte jobb karja alatt. (14)

Arról, ha ellenfeled bal kezét a markolata mögött tartja a célból, hogy háritani tudja (parere) szúrásaid, hogyan téveszd meg bal kezét

Intézz szúrást ellenfeled felé jobb karja fölött közel Rapierjának külső feléhez, s mikor ellenfeled háritani törekszik (parere) szúrásod jobbja felé bal kezével jobb karja fölött, akkor ne engedd, hogy Rapierodat kezével érintse, hanem épp amint közeledik kezével fegyvered felé, emeld át Rapierod hegyét bal keze fölött jobbod irányába kifelé, és szúrj Szekunddal bal keze fölött, és jobb karja fölött. (15)

Vagy mikor utánanyúlt Rapierodnak jobb oldala irányába, jobb karja fölött bal kezével, akkor engedd, hogy elvétse Rapierod, hegyed bal karja alá ereszkedni engedvén, Szekunddal szúrj mellkasa felé, mint előtte, és jobb karja fölött. (16)

Szúrj feléje Rapierjának belső felén Kwarttal, s amint bal kezét markolata mögött tartja, akkor szándékozik háritani (parere) szúrásod bal kezével balja irányába kifelé, akkor emeld át Rapierod hegyét bal keze fölött balod felé, és szúrj Kwarttal Rapierjának belsején mellkasának jobbja. (17)

Vagy mikor utánanyúl szúrásodnak balja felé, akkor vájj pengéddel (cavere) bal keze alatt jobbdóról bal oldalad irányába, és szúrj Kwarttal Rapierjának belsején mellkasának jobbja. (18)

Azonban ha félreütni törekszik betörekvő szúrásod bal kezével, jobbja felé, jobb karja alatt, akkor hagyd elvéteni Rapierod és vájj pengéddel (cavere) bal keze alatt jobb oldalad felé és szúrd Kwarttal bal karja fölött. (19)

Vagy mikor szúrásod jobb karja alatt szándékszik balja irányába kívülről félreütni, akkor engedd hegyed bal karja alá ereszkedni, és szúrd Kwarttal a hasán. (20)

Or when thou art at the inside of his Rapier with thy Secunde, then make a Finda within at his face, as soon as he doth catch after thy Finda towards thy left side, then cavere towards thy left side under his Rapier and thrust him with a Secunde, or with a reverse (a Quarte so called because thrust without, view the fourth Chapter, the ninth number) at the outside of his Rapier over his right arm. (13)

Or if he lieth again as formerly he did, then go with the high Secunde and a stretched arm at the outside of his Rapier about as in a circle, and thy point hold towards his right eye, doing thus thou shalt compel him to put by thy point upwards; when thou seest him lifting up his arm, then let thy point sink in under his right arm, and bowing thy body pass behind him under his right arm. (14)

If thine adversary holdeth his left hand behind his hilt for to parere thy thrusts, how thou art to deceive his left hand

Make a thrust at thine adversary close to the outside of his Rapier over his right arm, when thine adversary doth endeavor to parere thy thrust towards his right side over his right arm with his left hand, then let him not touch thy Rapier with his hand, but just as he is coming towards thy weapon with his hand, lift the point of thy Rapier over his left hand towards thy right side out, and thrust him with a Secunde over his left hand, and his right arm. (15)

Or when he doth catch after thy Rapier towards his right side, over his right arm with his left hand, then let him miss thy Rapier, letting thy point sink in under his left arm, and thrusting him with a Secunde at his breast as before, and over his right arm. (16)

Thrust at him at the inside of his Rapier with a Quarte, as soon as he holding his left hand behind his hilt, doth mean to parere thy thrust with his left hand towards his left side out, then lift the point of thy Rapier towards thy left side over his left hand, and thrust him with a Quarte at the inside of his Rapier at his right breast. (17)

Or when he doth catch after thy thrust towards his left side, then cavere from thy right side towards thy left side under his left hand, and thrust him with a Quarte at the inside of his Rapier at his right breast. (18)

But if he doth strive to put by thy inward thrust with his left hand, towards his right side, under his right arm, then let him miss thy Rapier and cavere towards thy right side under his left hand and thrust him with a Quarte over his left arm. (19)

Or when he doth mean to put by thy thrust under his right arm towards his left side out, then let thy point sink in under his left arm, and thrust with the Quarte at his belly. (20)

X. Fejezet

Arról, hogyan kerülheted el a betörést (passada)

A legjobb út a betörés (passada) elkerülésére, hogy ellenfeled ne legyen képes ugyanazt használni ellened kívülről, hogy minden szúrást, amit kívülről intéznek feléd, Kvarttal hárítsd (a hetedik fejezet első szabálya alapján). Ami a belülré szándékolt betörés (passade) elől való kitérést illetően a nyolcadik fejezet második szabálya hasznosítható. (1)

De ha azt szeretnéd (a célból, hogy kitérj előle), teremts számára olyan helyzetet, hogy kívülről törjön (passade) feléd, emeld meg karod és fölfelé üsd félre szúrását, s mihelyst hegyét jobb karod alá engedi ereszkedni, akkor fordulj ki testeddel (voltere) Kvarttal szúrva mellkasának jobbába, és ezt cselekedd azért, hogy elkerülj betörése (passade) elől, mivel hegye tested fordultával továbbhalad. (2)

Vagy mikor szúrását fölfelé félreütötted, és hegyét Rapierod alatt Szekundba engedi ereszkedni a célból, hogy betörjön (passere), akkor hasonló módon engeddd hegyed lefelé ereszkedni Szekundba, és elsőként Rapierját jobb oldalad felé hárítva (parere) törj be (passade) kívülről, Rapierja alatt. (3)

Vagy mikor be akar törni (passere), akkor bal lábaddal lépj hátra csupán, így kilépsz Köréből (mensure) és elérhető közelségéből, és tested teljes súlya bal combodra fog nehezedni, és hátra lépve bal lábaddal, vájj pengéddel (cavere) szúrása alatt bal oldalad irányába, és kívül törj be (passere) fegyvere alatt. (4)

Vagy másképp, mikor kívülről akar betörni (passere) jobb karod alatt, akkor lépj vissza, (nem bal lábaddal, mint előbb) de jobb lábaddal bal lábad mögé, amit ne mozdíts, így csupán bal oldalad lesz látható, és bal kezeddél szúrását jobbdra kifelé hárítva (parere), Szekunddal szúrj mellkasának jobbába. (5)

Chapter X

How thou mayst escape the Passada

The best way to avoid the Passade that thine adversary shall not be able to use the same against thee without, is to parere all thrusts that are made without with a Quarte (according to the first rule of the seventh Chapter). As for the inward Passade to elude, is to make use of the second rule of the eighth Chapter. (1)

But if thou wilt (of purpose to elude him) give him occasion to make a Passade upon thee without, lift up thy arm and put his thrust by upwards, and as soon as he lets his point sink down under thy right arm, then Voltere with a Quarte at his right breast, thus doing thou wilt escape his Passade, for his point doth pass in the turning of thy body about. (2)

Or when thou puttest by his thrust upwards, and he lets his point sink down into a Secunde under thy Rapier for to Passiere thee, then let thou likewise sink thy point downwards into a Secunde, and first parering his Rapier towards thy right side make a Passade upon him without, under his Rapier. (3)

Or when he will Passere, then step back only with thy left foot, so that thou comest out of his Mensure and reach, and the weight of thy body come wholly to rest upon thy left thigh, and stepping back with thy left leg, cavere under his thrust towards thy left side, and Passere him without under his Weapon. (4)

Or else when he will Passere thee without under thy right arm, then step back, (not with thy left leg as before) but with thy right leg behind thy left leg, which thou art not to stir, so that thy left side be only seen, and parering his thrust towards thy right side out with thy left hand, thrust with a Secunde at his right breast. (5)

XI. Fejezet

Ellenlépés Voltera (kifordulás)

A legjobb út, hogy kitérj a Volte elől, az hogy mindig Szekunddal szúrj jobb karja fölött jobbjába, s akkor nem tudja testét kifordítva szúrni (Voltere) sem belül, sem reverse (fordítva) jobb karod fölött kívül, életének veszélyeztetése nélkül. (1)

Azonban ha ellenfelled saját önszántából testét kifordítva szúr (voltere) feléd, akkor engedd a hegyed függő Kwartba ereszkedni, és szúrj hosszan feléje Rapierjának belsején, jobb combjába. (2)

Vagy tested kifordítva szúrj feléje (voltere) contra-tempo, és szúrj mellkasának jobbjába. (3)

Különben mikor kifordítja testét, és Voltét kíván intézni feléd belülré, akkor engedd Rapierod markolatát leereszkedni közel Rapierjának leggyengébb részéhez, és hegyedet fölfelé tartva, szúrj hegyeddel a hátába. (4)

Chapter XI
Remedies for the Volte

The best way to shun the Volte is, that thou always thrustest with a Secunde over his right arm at his right side, then he can neither Voltere thee within, nor without with a reverse over thy right arm, without danger of his life. (1)

But if thine adversary doth Voltiere at thee of his own accord, then let thy point sink down into a hanging Quarte, and make a long thrust at him at the inside of his Rapier, at his right thigh. (2)

Or Voltiere with him contra-tempo, and thrust at his right breast. (3)

Else when he turneth himself about and will make a Volte at thee within, then let the hilt of thy Rapier sink down close to the weakest part of his Rapier, and holding thy point upright, thrust him with the point into his back. (4)

XII. Fejezet

Arról, hogyan viseltesd magad

Ellenfeled csalása (Finda) vagy megtévesztése ellenében

Amennyiben ellenfeled csalárdsággal igyekszik elbizonytalanítani téged a szúrását illetően, és arról, hol kéne szúrását várnod, akkor ne engedd magad megtéveszteni, hanem lépj egyenesen be hozzá, és jobb karod vagy Rapierod ne mozdítsd, hegyedet egyenesen előre a megfelelő vonalon tartva, akkor ellenfeled, mikor túl közel értél hozzá, hogy szúrjon feléd, vagy hogy félreüsse Rapierod hegyét, akárhova is szúrjon akkor, belül vagy kívül, hárítsd (parere) a hetedik és nyolcadik Fejezetben leírt példázatoknak megfelelően; És ha hegyedet akár melyik oldalra is üti félre, akkor azon nyomban váj pengéddel (cavere) Rapierja alatt, és szúrj akár Szekunddal kívül, vagy Kvarttal belül, annak megfelelően, hogy szúrását jobb vagy bal oldalára üti félre.

Vagy tartsd Rapierodat alsó Tercben egyenes karral lefelé térdedhez közel, és csalással (finda) nem tehet kárt benned, s mihelyst szúr feléd, szúrj Szekunddal contra-tempo Rapierjának külsején jobb karja fölött.

Chapter XII

*How thou art to behave thee
against thine adversary's Finda's or falsifying*

If thine adversary by falsifying doth strive to make thee doubtful of his thrust, and where thou shalt look for his thrust, then let him not deceive thee, but go straight in upon him, and thy right arm or Rapier do not stir, holding thy point straight forwards in a right line, then will thine adversary, when thou comest too near him, be constrained to make a thrust at thee, or to put by thy Rapier's point; whither soever he then doth thrust, within or without, parere it according to the rules prescrib'd in the seventh and eighth Chapters precedent; and if he puts by thy point towards what side soever it be, then cavere instantly under his Rapier, and thrust either with a Secunde without, or with a Quarte within, according as he puts by thy thrust towards his right or left side. (1)

Or else hold thy Rapier in a low Tertz with a straight arm downwards near thy knee, then he can do thee no hurt with his findas, as soon as he doth make a thrust at thee, then thrust Secunde contra-tempo at the outside of his Rapier over his right arm. (2)

XIII. Fejezet

Arról, hogyan járj el ellenfeled Rapierjával

Miután pengéjének ellene tartottál (stringere)

Tarts ellene ellenfeled pengéjének (stringere) belülről, s mihelyst ő Rapierod alatt váj pengéjével (cavere) bal oldala felé és Rapierod külsején szúrást intéz jobb karod fölött, akkor jobb lábaddal belépve, üsd kívülre szúrását, majd engedd Rapierod az ő Rapierjának külsején pihenni és tarts ellen pengéjének (stringere) kívülről, s mihelyst hátralép és belül akar feléd szúrást intézni, akkor lépj be feléje bal lábaddal jobb lábad előtt és azt a szúrást üsd balod felé, ismét pihentetve fegyvered Rapierjának belső felén, egészen addig míg Körön (measure) belültre kerül, vagy elérhetőségbe, és akkor szúrj ahova szeretnél, mindig nézve és figyelve hegyét, mert nem kívánnám ugyanis, hogy tekintetbe vedd vagy figyelmezd azokat akik minden ésszerűség ellenében beszélnek és a megszerzett tapasztalat elhitesse veled, hogy csupán csak szemét kell megfigyelned, ami könnyedén becsaphat (mint ha kancsal lenne) ellenfeled hegyét megfigyelve kevésbé veszélyeztetve cselekszel; mivel a Rapiert a szem vezérli, s nem s szemét a Rapier, és lévén nem tudhatod biztosan a szemből, hova fog szúrni, mondhatom következésképp, hogy jobb és biztosabb ha figyelmezed és nézed a hegyet, ami veszélyeztet, mint a szemét, ami becsaphat. (1)

Chapter XIII

*How thou must prosecute thine adversary's Rapier
when thou hast stringered him*

Stringere thine adversary within, as soon as he doth cavere under thy Rapier towards his left side and makes a thrust at the outside of thy Rapier over thy right arm, then stepping in with thy right leg, put by his thrust without, then let thy Rapier rest at the outside of his Rapier and stringere him without, as soon as he steps back and will make a thrust at thee within, then step in towards him with thy left leg before thy right leg and put that thrust by towards thy left side resting likewise with thy weapon at the inside of his Rapier till that he be in thy mensure or reach, and then thrust where thou pleasest, ever looking and observing his point, neither would I wish thee to regard or listen to those who speaking against all reason and known experience will make thee believe that thou art only to observe his eye, which may easily deceive thee (as if he be squint-eyed) by observing thine adversary's point thou art less endangered; for the Rapier is guided by the eye, not the eye by the Rapier, and being so that thou canst not for certain know by the eye where he will thrust I hence do conclude that it is better and safer to regard and watch the point which doth endanger thee, than the eye which is deceiving. (1)

XIV. Fejezet

*A hetedik Fejezetben leirt példázatok
ellenében használatos megjegyzések*

Szúrj ellenfeled felé kívülről, a Prim vagyis Rapierja legerősebb része fölött a markolathoz közel, s mihelyst Kvarrtal háritja (parere) azt jobbjá felé el, engedd Rapierod hegyét függő Kvarthba ereszkedni a markolatot hátul megemelve, és ezt cselekedd azért, hogy megérintsd Rapierjának leggyengébb részét a tied legerősebb részével, s akkor szúrj Kvarrtal jobb combjába. (1)

Vagy mikor Kvarrtal félreüti szúrásod, engedd a hegyed függő Szekundba ereszkedni, és szúrj Rapierjának belső felén, jobb combjába. (2)

Vagy, ha szúrásod Kvartjával jobb oldala irányában lefelé üti félre, akkor bal lábaddal bal oldaladra lépve, emeld át Rapierod markolatát fegyverének leggyengébb része fölött, mégis ahhoz közel, és engedd a markolatod Rapierjának külsején leereszkedni és tarts ellen pengéjének (stringere), vagy szúrj, amint jobban tetszik: Ez hasonló módon használható az ötödik fejezetben. (3)

Szúrj ellenfeled felé kívülről a Szekund vagyis Rapierjának gyengébb része fölött, ha ekkor Rapierod alatt pengéjével váj (cavere) jobb oldala felé a célból, hogy Kvarrtal szúrjon feléd belülré, akkor engedd Rapierod hegyét függő Szekundba ereszkedni Rapierjának külső felén, és törd meg pengéjének vájását (cavere), és akkor abban a pillanatban törj be (passere) kívülré Rapierja alatt. (4)

Szúrj ellenfeled felé Szekunddal, Rapierjának leggyengébb része fölött, kívülről, s mihelyst ő közeledő szúrásod alatt pengéjével váj (cavere) Kvarrtal jobb külseje irányába, a célból, hogy belül feléd szúrhasson, akkor látva pengéjének vájását (cavere), Szekundodat váltsd függő Kvarthba, és hegyedet Rapierjának belsejénél engedve leereszkedni, szúrj felé az említett Kvarrtal jobb combjába. (5)

Vagy mikor kívül szúrsz felé a Szekund vagyis Rapierjának leggyengébb része fölött, és ő emiatt Kvarrtal intézett szúrásod alatt jobb oldala irányába váj pengéjével (cavere), azzal a célzattal, hogy Kvarth contra-tempo szúrjon ellenedben, akkor tartóztasd szándékolt szúrásod, és csapj (battiere) Rapierjának belsejére Rapieroddal, és szúrj Kvarrtal ugyanazon pillanatban, ahogy lecsapsz (battiere) fegyverének belsején, mellkasának jobbjába. (6)

Chapter XIV

Containing observations against
the seventh preceding Chapter

Make a thrust at thine adversary without, over the Prime or strongest part of his Rapier near the hilt, as soon as he doth parere it with a Quarte towards his right side out, then let the point of thy Rapier sink down into a hanging Quarte lifting up the Hilt behind, thus doing thou dost touch the weakest part of his Rapier with the strongest part of thine, thrust then with the Quarte at his right thigh. (1)

Or when he doth put by thy thrust with a Quarte, let thy point sink down into a hanging Secunde, and thrust at the inside of his Rapier, at his right thigh. (2)

Or if he doth put by thy thrust with his Quarte towards his right side downwards, then stepping towards thy left side with thy left foot, lift the Hilt of thy Rapier over the weakest part of his weapon, though close to it, and let thy Hilt sink down at the outside of his Rapier and stringere him, or thrust if thou pleasest: This may likewise be used in the fifth Chapter. (3)

Make a thrust at thine adversary without over the Secunde or weakest part of his Rapier, if he then cavere towards his right side under thy Rapier for to thrust a Quarte at thee within, then let the point of thy Rapier sink down into a hanging Secunde at the outside of his Rapier, and break his Cavereing, and then at an instant Passere him at the outside under his Rapier. (4)

Thrust at thine adversary with the Secunde, over the weakest part of his Rapier, without, as soon as he doth cavere under thine approaching thrust with the Quarte towards his right side out, for to thrust at thee within, then seeing him cavere change thy Secunde into a hanging Quarte, and letting thy point sink down at the inside of his Rapier thrust him with the said Quarte at his right thigh. (5)

Or when thou dost thrust at him without over his Secunde or the weakest part of his Rapier, and he doth cavere towards his right side under they thrust with a Quarte, of an intent to thrust Quarte contra-tempo with thee, then stay thy intended thrust, and battiere him at the inside of his Rapier with thy Rapier, and thrust him at the same instant thou battierest with a Quarte at the inside of his weapon, at his right breast. (6)

Vagy mikor pengéjével szúrásod alatt váj (cavere) újra jobbra felé, akkor (7)
ugyanazon pillanatban vájj (cavere) balod felé Rapierja alatt mikor ő is váj
pengéjével (cavere), és Szekunddal szúrj feléje Rapierjának külfelén mellkasának
jobbjaiba.

Or when he cavereth again towards his right side under thy thrust, then cavere thou at the selfsame time towards thy left side under his Rapier when he doth cavere, and thrust him with a Secunde at the outside of his Rapier at this right breast. (7)

XV. Fejezet

*A nyolcadik Fejezetben leirt példázatok
ellenében használatos megjegyzések*

*Szúrj ellenfeled felé belülre közel a Prim vagyis a Rapierja legerősebb részéhez (1)
közel a markolatához, s mihelyst háritotta (parere) szúrásod balja felé ki
Szekunddal, akkor váltsd Kvartodat Szekundba, és mögötte elhaladva szúrj jobb
combjába.*

*Vagy mikor háritotta (parere) Kvartod Szekunddal baljára, akkor lépj jobb lábaddal (2)
jobb oldalad felé, Rapierod hegyét közel engedve fegyveréhez jobb oldalad
irányában, Rapierjának Szekundja fölött, és pengéjének tarts ellene belül
(stringere), s amint ellentartasz ellenfelednek (stringere) csapj (battiere)
fegyverének belsejére, és rögtön fölötte Kvarttal szúrj fegyverének belsején
mellkasának jobbja.*

*Vagy mikor háritotta (parere) szúrásod Szekunddal balja felé, akkor lépj bal (3)
lábaddal bal oldalad felé, és szúrj feléje Kvarttal jobb karja alatt a hasába.*

*Szúrj ellenfeled felé belülre, Rapierjának Szekundja fölött Kvarttal, mikor látod, (4)
hogy pengéjével szúrásod alatt (cavere) balja felé váj, azzal a szándékkal, hogy
kívülről jobb karod fölött Szekundból contra-tempo szúrjon, akkor Kvartod váltsd
Szekundba, és szúrj át jobb karja fölött, Rapierjának külfelén, mellkasának
jobbja.*

*Szúrj ellenfeled felé újra belül közel Rapierjának Szekundjához Kvarttal, s mihelyst (5)
balja felé szúrásod alatt váj pengéjével (cavere), azért hogy Szekund contra-
tempo szúrjon jobb oldalad fölött a pengéjének Kvartból történő vájása (caving)
alatt, és elsőként Rapierjának belső felére csapva (battiere) azonnal szúrj Kvarttal
Rapierjának belsején mellkasának jobbja.*

Itt végződik az első könyv első része

Arról, hogy kezeld az egyedüli Rapiert jobbkezes férfi ellenében.

Chapter XV

Containing observations against the eighth precedent Chapter

Thrust at thine adversary within close to the Prime or strongest part of his Rapier near his hilt, as soon as he parereth thy thrust towards his left side out with a Secunde, then change thy Quarte into Secunde, and passing behind him thrust at his right thigh. (1)

Or when he parereth thy Quarte with a Secunde towards his left side, then step with thy right foot towards thy right side, and letting the point of thy Rapier close to his weapon towards thy right side, over the Secunde of his Rapier, and stringere him within, and as soon as thou hast stringered him battiere him at the inside of his weapon, and presently upon it thrust with the Quarte at the inside of his weapon at his right breast. (2)

Or when he parereth thy thrust with a Secunde towards his left side, then step with they left leg towards thy left side, and thrust him with a Quarte under his right arm at his belly. (3)

Thrust at thine adversary within, over the Secunde of his Rapier with a Quarte, when thou seest him cavere towards his left side under thy thrust, of an intent to thrust thee without over thy right arm with a Secunde contra-tempo, then change thy Quarte into a Secunde, and thrust him over his right arm, at the outside of his Rapier, at his right breast. (4)

Thrust at thine adversary again within close to the Secunde of his Rapier with a Quarte, as soon as he doth cavere towards his left side under his thrust, for to thrust Secunde contra-tempo over thy right side under his caving with the Quarte, and battiering him first at the inside of his Rapier thrust instantly upon it with the Quarte at the inside of his Rapier at his right breast. (5)

*Here endeth the first part of the first Book,
treating how to use a single Rapier against a Right-handed man.*